

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >
Helyben neszhoz aordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, augusztus 25.

Az állam pénzügyi helyzete.

(—a.) A millennáris örömök zajába kellemetlen diszsonanciát vegyített a hivatalos lap vasárnapi száma, mely a második évnegyedről szóló pénzügyi kimutatást közli hasábjain. E hivatalos kimutatás szerint a millennáris esztendő második negyedének mérlege 5.057,647 frttal kedvezőtlenebb, mint volt a múlt év második negyedévi pénzügyi mérlege.

Kisértsük meg kissé behatolni a hivatalos pénzügyi jelentés homályos kifejezéseinek tömkelegébe. Mit jelent az, hogy az idei II. évnegyed mérlege 5 millióval kedvezőtlenebb a múlt évi II. negyed eredményével? Azt jelenti, hogy a millennáris év első fele: 29.542.479 frt 70 krnyi deficiztet hozott az ünneplő nemzet nyakára.

A »Budapesti Közlöny« száma jelentése szerint u. i. a II. negyed összes kiadásai 115.755,300 frt 47 kr-ra mentek, a bevételek pedig 112.420,693 frt 80 kr-t tettek ki; — a tiszta deficiztet tehát 3.334.606 frt 67 kr. Hozzá adva az idei I. évnegyed 26.207,873 frt 03 krnyi deficiztjét — előttünk áll a *29 és fél millió frtnyi deficiztet*.

Az a körülmény, hogy tavaly ilyenkor is volt már 24 és fél millió frtnyi deficiztünk a mégis kiláboltunk belőle az év végére, egy cseppet sem nyugtat meg bennünket.

A tavalyi esztendő végeredménye még

mindig ismeretlen előttünk. Majd ha előttünk lesz a zárszámadás eredménye és az is felesleget fog feltüntetni, majd csak akkor hivatkozhatunk arra. Addig csak annyit ér, mint egy 3 ismeretlennel bíró egyenletben — egy 4-ik ismeretlen mennyiség.

De ha a végeredmény igazolná is azt, hogy a múlt év csakugyan felesleggel végződött, még akkor sem tudnánk abból reményt meríteni arra, hogy az az idén is sikerülni fog kiuszni a deficiztet fenyegető árjából.

Az aratás nem éppen kedvező eredmény és a múlt hetekben dühöngött orkánok pusztításai után nem valószínű, hogy az adóbefizetések most is oly mértékben fognak emelkedni, mint amelyet az elmúlt év utolsó negyedében feltűntettek.

E mellett a kiadásoknak még java része a hátralevő időszakra nehezedik. Az ezredéves kiállítás pénzügyi eredménye ismeretlen előttünk, óhajtjuk, hogy a legkedvezőbb legyen, de a legnagyobb optimistának is készen kell lennie arra, hogy a deficiztet el nem marad.

Ha a múlt év eredményével vetjük össze az ideit, nem szabad számításon kívül hagyni az »új rend«, vagy inkább rendellenesség költségeit. Tavaly csak egy negyedévet terheltek e költségek, most mindegyiket megnyomorították.

Nemrégiben két rövid hír jelent meg a lapok közgazdasági rovataiban. Egyik azt jelentette, hogy a pénzügyminiszter visszavonta a bankoknál elhelyezett pén-

zeket; a másik pedig arról tudósította az ország népét, hogy a miniszter az osztrák-magyar bankban 5 millió névértékű aranyat helyezett el bankjegyek ellenében, — vagyis elzálogosította azt, hogy sóbányajegyeket vásároljon rajta. Érthetetlen dolog kölcsönt venni akkor, mikor a folyó költségekre nincs pénz s tul kell majd adni a sóbányajegyeken is. E deficiztes kimutatás után ez a két dolog is érthetőbb lesz előttünk, mert kitűnik, hogy elakarták vele terelni a figyelmet a fenyegető deficiztről és kedvező hangulatot akartak teremteni a miniszter expositójának.

Fölösleges volna ezek után részletesen feltüntetni az egyes tételek emelkedését és esését, — csak egyet emelünk ki a sok közül. A közösgyi kiadások 2.227,080 frtnyi emelkedést tüntetnek fel s a miniszter ezt az eltérést »átfutó természetűnek« jelzi. Ha majd megszavaztatja Bánffy az ő nagy szavazógépével — ígérete szerint — a 35-ös kvótát, akkor sajuos, ez az eltérés nem lesz többé »átfutó természetű«, hanem legalább is 10 esztendeig állandó teher lesz, még pedig elviselhetetlen teher e nemzet nyakán.

Elismerjük, hogy az első félévi eredmény még nem jelenti azt, hogy ez utolsó negyed is így fog zárulni. Baj is lenne. Hiszünk, hogy a hátra levő két évnegyed sokat fog pótolni, javítani. Azt azonban nem bírjuk elhinni, hogy kigázolhassunk a deficiztből.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

†
SZÉCSÉN ANTAL gróf
(1819—1896.)

Aussee-ből jelentik, hogy Szécsén Antal gróf, udvari főmarsal, a ki ott nyaralt, szívvel-köszölettel következtében meghalt.

Szécsén Antal gróf nevezetes szerepet játszott kora politikai mozgalmában, miat a 40-es évek konzervatív pártjának egyik vezérszónoka és közéletünk kimagasló alakja, a tudományok európai hírű művelője.

1819-ben született Budán. Fia volt Szécsén Miklós grófnak, Zsófia kir. hercegasszony főudvarmesterének és unokája Szécsén Sándor grófnak, a 1811-ben, tehát nyolcz évvel Antal születése előtt a családnak a grófi címet megszerelte. Tanulmányait otthon a szülei házában kezdette s a pozsonyi és bécsi iskolákban végezte. Köz pályáját vármegyei szolgálatban kezdte, mint Sopronmegye tiszteletbeli al-, majd főjegyzője. Alig volt 24 éves, mikor a pozsonyi országgyűlésen, 1843-ban, mint a főrendiház tagja fölépelt s itt mondott beszédeivel magára vonta Metternich herceg figyelmét, aki felszólította, hogy a magyar politikai életéről írja meg neki időközönként véleményét. Itt kezdődik már szoros barátsága a bécsi politikai körökkel.

Eltársa volt Apponyi György grófnak, Majláth Györgynek és Sennyey Pál bárónak. Mikor Apponyit kancellárrá nevezték ki, az ifju Szécsén lett a főrendi táblánál a konzervatív párt feje. A márcziusi napok egy időre véget vetettek Szécsén nyilvános szereplésének. A zavargások kitörésekor Bécsbe ment s igyekezett érintkezni az udvarral és az osztrák intéző emberekkel, még akkor is remélve a harc elkerülését.

Az 1848. szeptember 22-iki schönbrunni manifesztumnak, mely az új törvények érvényét nem vonta kétségbe, Szécsén tollából való volt a tervezete. Október hónapban Ischlben tartózkodott, honnan külön futárral az Olmützbé költözött udvarhoz hívták, de mire oda ért, nagyot változott a helyzet, s ő visszavonult. 1850-ben hosszabb külföldi utra ment Francia- és Angolországba s csak 1860-ban merült föl ismét a nyilvános szereplés terén, mikor részt vett a rajhrát tanácskozásában, mely még népszerűtlenebbé tette. Az októberi diploma megjelenése alkalmával tárcza nélküli miniszterré és belső titkos tanácsossá nevezték ki.

Az újabb alkotmányos érában, 1865-ben fölépelt képviselő-jelöltnek. Azóta csak a főrendiházban szerepelt, mint a kiegyezés híve, s ez alapon a kormányokat konzervatív elvei fontartásával támogatta. Szónoklataival és széles ismereteivel többször feltűnt.

Az egyházpolitikai harc folytán a kormánypárttal szakított és egyikévé lett a főrendiház reform-ellenes tábora vezéreinek. Jel-

lemzi gondolkodását, hogy lemondott a történelmi társulat elnökségéről, melyet irodalmi érdemeivel szerzett meg, mert a társulat hivatalosan részt vett Kossuth temetésén.

Az irodalmi téren, mint kitűnő essay-író és publicista tűnt föl és az akadémiának tiszteleti és igazgatósági és Kisfaludy-társaságnak rendes tagja volt. Shakespere- és Palmerston-tanulmányai, Budavár visszavételének 200 éves ünnepére írt tanulmánya jelesebb művei. Az udvar valósággal elárasztotta kitüntetéssel. Az aranygyapjas rend vitéze, a szent István rend közép-keresztese, számos más rend vitéze és 1885 óta udvari főmarsal volt.

Halálát egyetlen fia, Szécsén Miklós gróf követségi tanácsos gyászolja.

Mint annyi sok konzervatív férfiú, önzellenül szolgálta hazáját és soha sem engedett meggyőződéséből, hogy ily uton hatalomhoz jusson.

Megváltak a földtől.

Irta: PIVAR REZSŐ.

Soha a főváros oly tűzbiztonságban nem volt és soha annyi zsidó egy csomóban nem volt Budapesten, mint az elmúlt héten. Volt itt a tűzoltó-kongresszuson közel hatezer tűzoltó s a bécsi testvéremzet is leküldött hozzánk vagy háromezer zsidót, valamennyi tizenhárom próbás »kóserliberál!« Mondhatom nem sokat különböznek a mi zsidainktól. Úgy látszik, a zsidó mindenütt zsidó. Csak az lepelt meg, hogy nagyon is otthon érezték magukat nálunk.

Szent-István napjának megszenteltelenítése.

A felső-dernai asphalt gyárban Szent-István király ünnepén a munkásembereknek valálkülönbség nélkül egész nap kellett dolgozni; mivel a gyári munka-felügyelő *Mózes Jakab, izr. vallásu azzal fenyegette* a munkásokat, hogyha nem fognak dolgozni, azonnal el lesznek bocsátva.

Megjegyzendő, hogy a gyár élén magát »jó«
katholikusnak és nagy hazafinak tartó *Wossalik Ferencz* igazgató áll, akinek a nagy hazafiúi érületével és katolikus voltával ez szépen megegyezik.

Azután csodálkoznak még, hogy az *antiszemizmus* terjed! Mikor azt látjuk, hogy zsidó ünnepek miatt még az országos vásárokat is áthelyezik.

Amidőn erre a margitta-kerületi főszolgabíró figyelmét föl hívjuk és az országos nagy ünnepnap megszenteltelenítői ellen a törvény egész szigorának alkalmazását kérjük, tesszük ezt nemcsak a Szent-Istvánnapi munkaszünet alapján, hanem különösen a szegény munkások érdekében. Ezekről jótalanul vont meg a főnevezett aszfaltgyári vállalat egy egész szabadnapot, hanem ennek a napnak munkabérével igazságtalanul gazdagodott.

Ha ily körülmények közt a munkások körében a szocializmus mérges tanai termékeny talajra találnak, azon már nem is lehet csodálkozni.

Hála Istennek, a f.-dernai munkások még eléggé vallásosak ahhoz, hogy a szenvedett égbekiáltó igazságtalanság ellen föl nem lázadtak, de épp ez a türelmük annál hangosabban kihívja az illetékes hatóság közbelépését egyfelől az országos ünnep megtartásának biztosítására, másfelől a munkások megrövidítésének orvoslására.

A margittai zászló.

Közöltük annak idején a margittai ipartestületi zászló fölavatásának programját, mely a kath. egyház szertartását a református szertartással igyekezett összehasonlítani. Ez a közösítés nem sikerült, amint az alábbi levélből kitétnék.

S ha még ezekhez vesszük ezt a párezer jótörki dalárdistát, akik utcahosszat kurjongatták, hogy »ez az utca bánatuteza . . .« s rémitgették az alvó háziurakat, akkor mindenki elképzelheti, hogy milyen jó dolguk van most a »boldog pestiek«-nek.

Az utcákon örökké masiroznak, trombitálnak, dobolnak a tűzoltók, a sok zsidó leszorítja az embert a járdáról s a hol ezek nincsenek, ott a dalárdisták skáláznak, duhajkodnak. A szegény pesti kénytelen otthon vagy valamely elrejtett kávéházban meghúzni magát.

Igy kerültünk mi is négyen a »Tokió«-ba. Kiállhatatlan meleg volt. Egyik üveg gazeuszt a másik után fogyasztottuk el. Végtelenül untuk magunkat. Éppen azon törtük a fejünket, hogy mivel üssük agyon a holnapot.

Henrik, aki máskor a tréfák kiapadhatatlan forrása, most olyan csöndes volt, mint egy kiszáradt kút.

— No Henrik, gondold ki valamit! nógattuk.

De ő csak egykedvűen törölgette homlokáról az alácsurgó verejték s bambán nézte az utcán ácsorgó rendőrt, hogyan bosszantja őt egy apró suszterinas.

Egyszerre felderült Henrikünk.

— Megvan!

— Micsoda? kérdök valamennyien.

— Csinálunk egy pompás stiklit . . .

Kíttuk a maradék gazeuszt s lestük a szót.

— Hát mi lesz az? — szólalt meg Béni,

A margittai róm. kath. pleb. hivataltól,
T. Szabó József ipartestületi elnök urnak.
Helyben.

Szives felkéréstükre, hogy az ipartestület zászlóját áldanám meg, a főpásztori engedély megnyerése végett azonnal megtettem a kellő lépéseket. A válasz 1673. 96. hiv. sz. alatt ma érkezett meg, mely tekintettel arra, a körülményre, hogy a római katolikus egyház által megáldott zászló további egyházi ténykedésnek adatként át az ev. ref. templomban, mely a katolikus egyház áldásának kicsinyléseül tekinthető, de meg ily eljárás egyházunk szabályai-val homlokegyenest is ellenkezik, a bíboros főpásztor nem volt olyan helyzetben, hogy a megáldásra nekem az engedélyt megadta volna. Midőn a főpásztori intézkedés alapján felkérésüknek sajnálattal esik kijelentem — nem tehetek eleget, kérem az ünnepély programjából a katolikus egyházban való megáldás pontját kihagyni. Szívvelyes üdvözléssel vagyok Margittán, 1896. aug. 20-án, tisztelettel S p e r k József plébános.

Ehhez csak azt jegyezzük meg, hogy a dolgok ily állásában a T i s z á n t u l szerkesztőségének följajlott zászlósöveget is kénytelenek voltunk sajnálattal visszaküldeni.

Gróf Apponyi Albert a helyzetről.

Sághy Gyula, nemzeti párti képviselő vásárnap tartotta beszámolóját Somorján. Gróf Apponyi Albert ez alkalommal következőleg nyilatkozott a fenforgó fontos kérdésekről.

Eddigi, a millenniumi esztendőben tanusított, tartózkodásából most kilépnie kötelessége, mivel két oly fontos politikai mozzanat van a látóhatáron, mint az Ausztriával kötendő gazdasági kiegyezés a kvótával egyidejűleg s a másik, a melyről az idő rövidsége miatt kevesebbet akar szólni, az általános választások alkalmával reánk nehezűd feladatok.

Legfontosabb mozzanatát a kiegyezésnek a vám- és kereskedelmi szövetségnek megújítása, vagy meg nem újítása képezi, valamint a kvóta-kérdésnek megoldása. A vám- és kereskedelmi szövetség megújításának feltételeiről bővebben szólni most már nem tartja szükségesnek. Nem is az a baj, hogy az emberek nálunk nem bírnak a kellő belátással, hanem a szívekben, az akaratok, a jellemzilárdság hiányában van a baj. Nem ültetheti át mindenkinél szívébe a maga érzelmeit, akaraterejét, elvszilárdságát és — bátran kimondja — lemondási képességét. De ez a lemondás más értelmű, mint az, a melyet legutóbb Nagyváradon hirdettek, a mely a nemzeti jogok érvé-

nyesítéséről való lemondást jelenti, míg ő a lemondási képességet, mint az egyéni érdekekről, kedvtelésekről való lemondást érti.

Visszatérve a kiegyezés kérdéssrd, kijelenti, hogy pártja a vám- és kereskedelmi szövetség megújítását elvileg nem ellenzi.

A párt feltételei azok, a melyek a 67-iki kiegyezés szellemeköl folynak és melyeket magukéva tett minden gazdasági szaktestület, tudniillik: a fogyasztási adóknál az ország pénzügyi és gazdasági károsodásának kizárása, a vámtarifában és a kereskedelmi politikában az osztrák és magyar termények egyenlő megvédése. De most belejátszik a kérdésbe Ausztria merész kísérlete Magyarország kvótájának föl-emelésére. E kísérlettel szemben örvendetes tény a magyarországi tényezők egyértelmű meggyőződése, mely a kvótaemelés sem igazságosnak, sem lehetőnek nem tartja.

Hivatkoznak ugyan Ausztriában Magyarország nagymérvű haladására és ez a haladás tényleg létezik, de ez csak technikai haladás, melylyel az ország megfeszíti erejét a reá nehezűd válság elleni küzdelemben, nem pedig a gazdagságnak szaporodása, mely gazdagság a nemzeti vagyton tulnyomó részét képező mezőgazdaságnál minden technikai haladás daczára fogyott. Nem méltányos továbbá az osztrákok követelése, mert a vámközösségi viszony még a legjobb berendezés mellett is tulnyomólag Ausztriának válik hasznára, mint egyáltalán mindig egy iparilag előrehaladott ország, egy tulnyomólag mezőgazdasági országgal szemben ily viszonynál előnyben lesz, mert ez utóbbinak nehezen sikerülhet gyarmati állásából kiemelkedni. De a kvóta emelése lehetetlen azért is, mert a magyar állam nincs még annyira kiépítve mint az osztrák állam. A magyar államnak majdnem minden intézményét nagy költséggel átalakítani, a kulturális és emberbaráti téren egészen szervezni kell és e mellett a nemzet már elérte adóképességének határát. Vámközösség mellett nincs miből a kvótát emelni. De ha ez így van, akkor abból az következik, hogy a magyar politikai tényezőknek ez az egyhangu meggyőződése nem lehet csupán teoretikus természetű és ennek az egyhanguságnak értéke tényleg attól függ, hogy mit tudunk és mit akarunk tenni, hogy e meggyőződésünknek minden körülmények között érvényt szerezzünk. Itt fogja a kormánypárt jeleseinek meggyőződése a szilárdság tűzpróbáját kiállani, mert nem elég a magasabb kvótát meg nem szavazni, hanem a kezünkbe letett hatalmat érvényesíteni kell, hogy a magasabb kvótát illetőleg az országnak anyagi megkárosítását tényleg is elhárítsuk. Ily elszánt akarat nélkül a pusztá meg nem szavazás pilátusi kézmósnál nem egyéb.

Nem is helyes, sőt alkotmányellenes és

aki legjobban izzadt közülünk, mert a legkövérebb volt.

Jenő s én figyeltünk, mint Sághy papa Apponyira.

— Mozsósitjuk az államrendőrséget; nyilatkozott meg Henrik fővezéri trónusban.

— De hogyan?

— Az már kinek-kinek a maga dolga lesz.

Rátámaszkodtunk az asztalra s gondolkoztunk.

— S a ki a legjobban felülteti a rendőrséget, annak fizetünk egy hektó gazeuszt.

Egyszerre lehültünk. Mindegyikünk a gyomrában érezte a hektó gazeuszt.

— Te, mint a legöregebb; szólt Henrik hozzám fordulva, — te leszesz a bíró s még ma megrendeled a hektó gazeuszt.

Ezzel elváltunk.

Másnap korán reggel ijedten rohan be hozzám három szobalány, három házmester és három rendőr.

— Nem tetszett látni az úrfit? kérdezték dült ábrázattal egyszerre mind a kilenczen.

Valóságos kérdőjelle váltam.

— Tegnap estig együtt voltak az urak s mindegyikük egy levelet hagyott hátra önnek; szólt hivatalos szigorral az egyik rendőr, átnyujtva a leveleket:

»Isten veled, pajtás. *Megváltak a földtől.* Nem tudom kiállani ezt a nagy meleget, meg a sok bécsi vendégeket így szólt szóról-szóra mind a három levél.

Egyszerre kiugrottam az ágyból. Eszembe jutott a tegnapi fogadás. Vészes sejtelem ébredt föl bennem, hátha valami bolondot követtek el a fiúk.

— Hát most mit csinálunk? Kérdém fogvaczogva a három szobalányt, három házmestert s a három rendőrt.

— Itt csakis öngyilkosság foroghat fenn; vélekedék a legokosabb rendőr.

A három szobalány kórusban kezdett jajveszékélni.

— Milyen jó úrfi volt . . . — siráncoktak egymás karjaiba dölve.

A három házmester is elérzékenyedett.

— Milyen elegáns szobaúr volt . . . sopánkodtak együttesen — mindig éjfélt után jött haza és sohasem maradt adós a kapupénzzel.

A hajam égnek meredezett. Három szobalány jajgat, három házmester bög s három rendőr fenyegetően ordít a saját szobámban.

Meg akartam szokni.

— Egy tapodtat sem; rivall rám egyhangon a három rendőr.

Megrémültem ennyi határozottságtól.

— Az úr követni fog bennünket s együtt nyomozzuk a szerencsétleneket.

— Parancsoljanak rendőr urak; hebegtem halálra ijedten.

Közrefogtak mint egy delikvenst s vittek, a három szobalány s a három házmester pedig utánunk kullogott.

Útközben betértünk a főkapitánysághoz s

veszélyes a megnyugtatósnak az a módja, mely bizalomra int a királyi döntésben. Ez a fejlődési döntés nem választott bírói személyes cselekvénye ő felségének, hanem uralkodói tett, mely alkotmányunk és az osztrák alkotmány szerint csak mindkét állam felelős kormányának előterjesztése alapján történhetik úgy, hogy az a fél lesz a győztes, amelynek kormánya jobban tudja érvényesíteni érdekeit. Ezt hangsúlyozni a korona sérthetatlenség és felelősségnélkülisége szempontjából is szükséges.

A mi dolgunk tehát az országot az anyagi károsodástól megóvni, de hogyan?

Erre a legsimább a monarchia két állama közti békének s a kiegyezés szellemének legmegfelelőbb módját ajánlotta Horánszky, mely móddal szóló teljes szolidaritást vállal. Így el lehet kerülni minden összeütközést és az ország érdekeinek minden sérelmét. A kik a magyar faktorok között ezt a módot el nem fogadják, azok csak úgy indokolhatják eljárásukat, ha biztosítást nyújtanak arra nézve, hogy már ma olyan érdemleges döntést tudnak elérni, mely az ország állapotának megfelel. Ezt is lehet. De ez már sokkal nagyobb erélyt és politikai kockázatot involvál. Am ha Horánszky javaslatát el nem fogadják, erre a térére kell lépünk.

A teendő ebben az esetben először is: A kormányt nyilatkozatra szorítani és olyan kormánytól megvonni a támogatást, a mely nem vállal kötelezettséget, hogy semmi körülmények között bele nem egyezik a magyar kvóta emelésébe. Minthogy azonban még ez sem nyújt teljes biztosítékot, a második teendő: meg nem engedni, hogy a vám- és kereskedelmi szövetség megköttesse, mielőtt a kvóta-ügy a magyar álláspontnak megfelelő megoldást nyert. Mert ha csakugyan nyakunkba szakad a magasabb kvóta, annak elviselésére forrásokat kell teremteni. Ilyen forrásnak és kompenzációnak szóló nem ismeri el a fogyasztási adóknál eddig szenvedett pénzügyi károsodásunk orvoslását, mert ehhez a 67. XII. törvényezikk értelmében jogunk van és pénzügyi helyzetünkben szükségünk is van rá.

A kompenzáció illetőleg az a forrás, melyből a magasabb kvótát fedezhetjük, csak az önálló magyar vámterületnek vámjövédelmé lehet.

Szólok mai közgazdasági viszonyaink között komoly lépésnek tartja a vámterületi elkülönítést, de azt hiszi, hogy helyes közgazdasági politika mellett, mely főleg mezőgazdaságunk piacainak kibővítésére és pénzügyi vámkra fekteti a súlypontot és így az ország közgazdaságát direkt támogatja, nagyobb rázkódást még az átmeneti időben is elkerülhető lesz, holott a magasabb kvótát csupán ily tetemes

jövédelm többet teszi elviselhetővé. A tétel igen egyszerű: Magasabb kvóta mellett nem tartható fenn a jelenlegi közgazdasági viszony Ausztriával. Ezt gondolják meg odaát!

Vajjon számíthat-e a kvóta-felemlés tényleges megakadályozására illetőleg a szükséges kompenzáció megszerzésére irányuló akciónál az ellenzék a kormánypárt vagy a kormánypárt egy részének támogatására? Az előzmények, melyek más kérdéseknél fordultak elő, nem nagyon biztatók.

De ennél a kérdésnél szóló reméli, mert lehetetlen, hogy a kormánypárt korifeusai ne érezzék a felelősséget, a mely rájuk nehezedik, midőn az ő hibájukból került az ország ügyeinek vezetése e fontos perczen ily kevésbé megfelelő kezekbe.

A kik ezt a bajt okozták, azoknak kétszeres kötelessége a bajnak következményeit elhárítani. De bármint legyen, szóló az elenzékeket egymagában elég erősnek látja arra, hogy ezen az országgyűlésen ezt a csapást elhárítsa az országról és vámszövetség kérdését a kvóta kérdésével összekötve vigye a választók elé.

Az első kérdésével tehát, melylyel a választók elé megyünk, az: kell-e nagyobb kvóta és ha a nagyobb kvóta nyakunkba szakad, megkötött kezekkel találjov-e minket annak lehetőségére nélkül, hogy az adózó polgárok újabb terhelését elkerülve, fedezetéről gondolkodhassunk?

A második kérdés emlékeztetéssé lesz összekötve az 1889. évi véderő vitára, midőn Tisza Kálmán avval dicsekedett, hogy a többség megszavazta volna a 14. §-t a véderő javaslat megújítását, mely a következő országgyűlésen áll elő, ugyanarra a többségre akarjuk-e bízni, melynek saját vezére azt bizonyította, hogy az alkotmány megcsontására képes?

A harmadik kimagasló kérdés pedig az lesz, akarjuk-e a szabad választás jogát oly teljesen csúfítani, mint a minőnek azt most látjuk? Biztosítottaknak véljük-e a nemzeti szabadságot, ha a hatalom, akárkinek a kezébe legyen letéve, oly többséget tud magának csinálni, a mintőt akar? És e három főkérdés mellett szólónak pártja egész programját fogja harezba vinni, mert a fuzionak az a neve, a melylyel őket megkínálják, az országának legnagyobb erkölcsi kára nélkül el nem fogadható. Szóló elismeri, hogy a hatalommal szemben legnehezebb egy olyan pártnak a helyzete, mely semmiféle irányban a szenvedélyekre nem appellhat, de abban az erős meggyőződésben, hogy annak a pártnak bukása a 67-diki kiegyezésnek bukását jelentené, mert a kiegyezésnek a mai kormánypárt szellemében

való fentartására az ország többségét állandóan megnyerni nem lehet, e nehéz küzdelemre kötelességszerűleg vállalkozik és elvárja mindenkitől, hogy kötelességét teljesítse.

A magyarországi kath. egyesületek orsz. kongresszusának katározatai.

(Folytatás.)

VII. A szegény- és koldusügy rendezése társadalmi uton.

A) szegénység mellőzése céljából.

1. A társadalomnak feladata önségélyére buzdítani s a szövetkezetek ügyét felkarolni.

Minden ily irányu mozgalmat lehetőleg támogatni.

2. A vallástalanság, erkölcstelenség s iszákosságnak a nép közt való terjedése ellen küzdeni.

3. Az egyesületi tevékenységet fejleszteni s előmozdítani.

4. Munkaházak létesítéséről, melyekben a szegényebb munkásosztály olcsó áron emberségesen lakhasson.

5. A gyermekeket s ifjakat oly irányban nevelni, hogy bennük a munkakedv felébresszessék s a tétlenségre való hajlam legyőzessék, mi végből az iskolák tanrendében a vallástalanság összefüggésben, de különben, mint egészen független új tantárgy felvételék: »A haza és társadalom iránti kötelmek tanítása.«

6. A házi nevelést ellenőrizni, a mi leghelyesebben a szülőknek és helyetteseiknek a felkészülő papság általi kellő oktatása az utbagazítása által érhető el.

7. Munkához értő nemzedéket nevelni. E célra szolgáló ipar és földmivelő iskolákat fejleszteni és szaporítani.

8. Családügyet rendezni.

9. Társadalmi mozgalmat a dologházak felállítására irányítani.

B) Javaslatok a létező szegénység enyhítésére s megszüntetésére.

1. A testi fogyatkozás, gyógyíthatlan betegség, a kellő kor hiánya vagy aggkor miatt keresetképtelen, köz-ellátásra szorult szegényeknek megfelelő intézetekbe való elhelyezése s állandó segélyezése iránti gondoskodás, illetve társadalmi mozgalom megindítása, hogy a szegényügy orsz. törvény által rendeztessék s a szükséges intézetek az állam által felállítassanak.

2. Árva, törvénytelen, lelencz és elzüllött gyermekeket, vakokat, siketnémákat, hülyéket stb. segítő védő egyesületek támogatása s felállítás.

Az egész háznép követett. Föltörtem az ajtót s majd hanyatt dültem a látványtól, mely elénk tárult.

Henrik egész keleti kényelemmel ott ült törökösen a pincze közepén, maga alá terítve szőnyeg gyanánt a „Nemzet“ legújabb számát s igazi élvezettel itta egyik spricczert a másik után.

— Hát te mit csinálsz itt?

— Minden alapot nélkülözöm — szólt török nyugalommal Henrik.

Rendőröm, mint kiváló politikus, azonnal fölfogta az elkövetett égbekiáltó alkotmányserést, azért irgalmatlanul bekísérte őt is.

Most már magamra maradtam. A három szobalány és három házmester vigan haza szaladtak. Mit volt tennem, magam is elmentem a főkapitánysághoz.

Javában vallatták a fiukat. Jenő és Béni csekély pénzbírságot fizettek, de Henrik ellen azonnal megindították hivatalból a sajtóper.

Másnap az egész székes főváros beszélt a sikerült stiklikről. A legtöbb gratulációt Henrik kapta, sőt egy választó kerületet is felajánlottak neki.

A hektó gazeuszt tehát ő nyerte meg. De nem ittuk meg, hanem levittük a Henrik kerületébe s mondhatom, jó kortesitalnak bizonyult ebben a nagy melegben — ami volt, de még lesz elég belőle.

jelentést tettek az esetről. Azonnal talpra szólították az egész detektiv és közrendőr-állományt.

Erős fedezet mellett akarva nem akarva be kellett kószálnom az egész székes fővárost.

Már öreg este lett s a fáradtságtól alig birtam már a lábam mikor a Lendvay-utca sarkára értünk a ballon captif-hoz:

Óriási népesödület volt. A tömeg ég felé nyújtott nyakkal bámészkodott a ballonra.

A magasból vig zeneszó hallatszott.

— Mi történik itt? kérdé egyik rendőröm.

— Egy úr reggel óta fenn van s csak úgy hajigálja le az üres pezsgős palaczkokat; felelt egyszerre húsz ember a tömegből.

Rendőröm azonnal kérdőre vonta Godard urat, a ballon captif tulajdonosát.

— Csak tessék nyugodtan lenni, nincsen itt semmi baj. Egy úr egész napra kibérelte tőlem a léghajót s most éppen javában mulatnak odafenn nyugtatá meg barátságosan a léghajós kapitány.

Homlokomra ütöttem.

— Hisz ez valamelyik a három közül, akik megváltak a földtől; szóltam felkacagva.

S csakugyan, amikor lehúzták a léghajót, a kosárból alaposan berugva az én Jenő barátom lépett ki.

— No te ugyan jól megijesztettél; méltatlankodtam.

Jenő sorra ölelgette széles jó kedvében a rendőröket.

— Jó stikli volt úgy-e? —

Erre a rendőrök azzal feleltek, hogy egyikük nyomban letartóztatta.

— Hát Déri hol van? —

— A föld alatt.

Mindjárt tudtam, hogy a földalatti villamo ról van szó. Most már egygyel megfogyott rendőreim ide is elkísértek.

Itt is rengeteg sokadalom. Kérdésünkre a kalauz elmesélte, hogy egy fiatal úr lefoglalt egy kocsit estig s egy nagy társasággal az ideoda száguldó kocsiban cigányszó mellett bankettezik.

A kocsit megállították. Duhaj ének szűrődött ki belőle. Béni a kocsiból támolmogva lépett ki.

— Te itt? kérdém tőle csodálkozva.

— A föld alá bújtam a nagy meleg elől...

Jót neveltünk az eredeti ötleten.

— Jó volt úgy-e mi? — kérdé tőlem titokzatos mosolylyal.

Nem volt időm rá felelni, mert őt is mindjárt pártfogásába vette egyik rendőröm.

Még Henrik volt hátra.

Tüvé tettük az egész várost, de nem találtuk. Reménytelenül haladtunk a lakására, hátha ott már tudnak róla valamit.

Az egész ház meg volt bomolva. Egyetlen megmaradt rendőröm még a matrácot is megpiszkálta kardjával. De hasztalan.

Hirtelen eszembe jutott valami.

— Menjünk a pinczébe.

3. Vak iparosok részére foglalkoztató műhelyek berendezése s a vak zenészek részére továbbképző zeneiskolák felállítása. Vakokból álló zenekaroknak látó vezetőkkel való ellátása.

4. A büntetésüket kiállott rabok és felegyenezek segélyezése különösen munkaadás által. Keresztény alapon rabsegélyző egyesületek alakítása.

5. A kórházban felvételt nem talált szegény betegeknek házi segélyezése és gyógyításuk előmozdítása.

Felgyógyultan a kórházból elbocsátott szegény betegek támogatása s számukra megfelelő munka szerzése.

6. Élelmezési szállóhelyek létesítése.

C.) Javaslatok a segélyezés helyes és korszerű gyakorlására.

1. Mind segélyezés előtt kivéve a legsürgősebb eseteket, alapos meggyőződést kell szerezni a segélyt kérő erkölcsi s anyagi állapotáról.

2. A segélynyújtásnak nem annyira pénzübeli vagy anyagi segélyezésben kell állania, hanem inkább arra törekednie, hogy általa a szegény állapota ne csak pillanatnyira enyhíthetők, hanem mihamarább oly helyzetbe juttassék, hogy magát tovább segély nélkül önerejéből fentarthassa.

3. A községben részesülő szegénynek helyzete ne legyen jobb, mint a magát keresményéből fenntartó munkásé.

4. A jótékonycélú egyesületek s a magánjótékonyok is a segélyezésük körüli működésükben legyenek összeköttetésben s gondoskodásuk terjedjen ki az emberi nyomor minden ágazatára.

5. Az egyes jótékonycélú egyesületek csak azoknak és oly módon való segélyezésével foglalkozzanak, a mely célra rendeltettek.

6. A jótékonycélú egyesületeknek s a magánjótékonyoknak tájékoztató-nyújtás, a segélykérő viszonyainak alapos megvizsgálása, a szegények utbaigazítása, az egyesületek közötti összeköttetés létesítése s fenntartása, valamint a segélyezési működés helyes irányítása s ellenőrzése céljából egy központi és mennél több vidéki fiókkal bíró szegényügyet rendező egyesületeknek létesítése.

Ezen egyesületeknek alapfeltétele a szegénylátogatásnak helyes szervezése s az ezen teendők végzésére alkalmas díjazásban nem részesülő szegény-látogatók, nevezetesen a lelkeskedő papság s művelt nők lelkiismeretes közreműködése.

7. Keresztény szegényügyi folyóirat kiadása. Mindenek felett azonban szükséges, hogy a szegény nemcsak anyagiakban, de a lelkiekben is segélyeztessék, hogy testi nyomora, szenvedései között a vallás vigaszában találjon kitartást, megnyugvást.

(Folyt köv.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. u. 3—5-ig 20 kr-ért. Más időkben 50 kr. Aug. 26. A Sebes Körös vízszabályzó és ármentesítő társulat választmányi gyűlése d. e. 11 órakor. Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállításra. Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* **Személyi hírek.** Gróf Batthányi József, a helybeli kath. kör elnöke tegnap városunkba érkezett. Több látogatást tett és ma élesdre utazott. — Baranyi Ödön országgyűlési képviselő tegnap városunkban időzött.

* **Uj anyakönyvvezetők.** A sarkadi anyakönyvi kerületbe Szacsay Elek eddigi anyakönyvvezető lemondása folytán a belügyminiszter Nagy Károly jegyzőt, eddigi helyettes anyakönyvvezetőt nevezte ki s Szilágyi Antal városi irnokot helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki. Az oláh-homorogi anyakönyvi kerületbe Bogluc Manó ó-homorogi helyettes jegyző anyakönyvvezetőt nevezte ki, egyidejűleg felmentetvén az ezideig Fekete-Bátor anyakönyvi kerületében viselt anya könyvvezető-helyettesi állásától.

* **Egy nagy ember születésének kétszáz éves fordulója.** 1896. szeptember 27-ét irt az emberiség, midőn a kath. egyház korra nézve hozzánk legközelebb élt Doctora, Liguori szent Alfonz Marianellában, Nápoly mellett, napvilágot látott. Ennek a centenariumnak megünneplésére Olaszországban és mindenütt, a hol a nagy egyházdoktor érdemeit ismerik, készülleteket tesznek. E centenarium megőrkítésére figyelemre méltó munka jelent meg Rómában Romano tanár tollából. A halhatatlan érdemű egyházdoktor irodalmi működését rajzolta egész teljességében és nagyságában.

* **Ministeri rendelet felső-kereskedelmi iskolákról.** Mint Budapestről jelentik, a közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint csak *állami* vagy *törvényhatóságok* s *testületek* által fenntartott felső kereskedelmi iskolák végzett növendékei tarthatnak számot *állami szolgálatban* való alkalmaztatásra; ellenben a nyilvánossági joggal bíró magán felső keresk. iskolák növendékei, csak az előbbieknél után fognak állami állások betöltésénél számba vétetni.

* **A megyei legtöbb adót fizetők** A biharmegyei legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállításánál alapul szolgáló adókimutatások augusztus hó 22-től 29-ig közszemlére vannak kitéve a megyei székház kiadóhivatalában. Az adók összege ellen vagy az adók kétszeres számítása miatt felszólamlások az alispánhoz adhatók be a fentebb említett napokon, vagy augusztus 29-én szóval vagy írásban Tóth Dezső megyei főügyésznel. A közszemlére kitétt adókimutatásból állítják össze az 1897. évre a legtöbb adótfizető 300 megye-bizottsági tag névsorát.

* **Ülés a vármegyén** A biharmegyei tisztinyugdíj bizottság tegnap délelőtt ülést tartott a megyei székházban, Szunyogh Péter alispán elnöke alatt. A bizottság elfogadta a tisztinyugdíjalap 1895. év zárszámadását és az 1897. évre összeállított költségelőrányszót. A főispán által utóbb kinevezett közigazgatási gyakornokokat és irnokokat felvették a nyugdíj-jogosultak közé. Legérdekesebb tárgya volt az ülésnek a vármegyei hajduk kérvénye, a melyben az ezredéves fordulóra való tekintettel, a jelen évet a nyugdíj-jogosultság tekintetéből, három évről számítsák. A tisztinyugdíjbizottság a kérelmet részben teljesítendőnek találta s elhatározta, hogy az 1896. évet kétszeresen számítsák. A határozat jóváhagyás végett a szeptember havi megyegyűlés elé kerül.

* **Az ezredév, három év.** A székesfehérvári közgyűlés által július 29-én felterjesztett határozatot a miniszterium helyben hagyta augusztus 3-án kelt rendeletével. E szerint a hivatalnokoknak és más nyugdíjképes egyéneknek nyugdíj idejükben a millenniumi év három évet számít.

* **A lovász-patonai néppárti gyűlés utó-játéka.** A lovász-patonai emlékeztetés gyűlésen a berendelt liberális jegyzősereg közt ott volt a vaszari jegyző is, aki azonban a haza jóvoltáért való orditozásának most utólag keservesen issza meg a levét. A jó vaszariak ugyanis annyira felháborodtak a falu pennájának patonai szereplésén, hogy a szó szoros értelmében kikergették a faluból. A jegyző annyira megijedt, hogy katonaságot kért becses személyének a védelmére és ugy esett meg az eset, hogy most katonák őrzik a liberalizmus vaszari apostolatát.

* **Csendőrség Cséffán.** Cséffa község — tekintve a lakosok számát, továbbá a község kiterjedését, kérvényt intézett Biharvármegye alispánja útján a honvédelmi m. kir. miniszteriumhoz, melyben egy csendőrség felállítását kéri. A Cséffán gyakran előforduló eseteket tekintetbe véve, valóban méltányos volna e kérvény figyelembe vétele.

* **Panasz az orthodoxokra.** A sakterek levágyják az aprómarhát ősi szokás szerint, aztán a hebron szolgálók, viszik végig az utcán csurgatják a vérüket, szóval sértik vele a lakosság szépművészi értékét és a közegészséget.

Ezért aztán panaszkodtak a rendőrségnél, mely hír szerint az illetékes orthodox hatóságot fogja megkeresni, hogy segítsen ezen a türhetlen állapoton. Ez elég furcsa lesz... Eddigelő ugyanis az orthodox izraelita felekezet nem volt megbízva a rend fenntartásával az utcákon; ezentul majd ő lesz kénytelen arra ügyelni, hogy a posztban álló rendőrök a szolgálókat eltírták vérző baromfi czepeletétől. Így már azután rend is lesz Nagyváradon.

* **Árvíz a szinkörben.** Tegnap este az előadás végeztével óriási zápor keletkezett, mely áldásból bőven kijutott még oda is, ahova nem kellett volna. A közönség a szinkör udvarának kapuja alatt, továbbá a szinkör előtti foyerben szorongott. Ezalatt a szinkörben benn komikus jelenetek játszódtak le ugyanis Thália papjai és papnői sem tudtak a nagy esőben távozni, hanem a tágas szinpadon gyűltek egybe. Egyszer csak azon veszi észre magukat, hogy a lábok alatt van a víz, egynémely színész rögtön a szegedi nagy árvízre gondolt s már előre készült, hogy kit fog a árvízből kimenteni. Vendrei Ferencz pedig a »Sötét titok«-ra emlékeztető, majd az orcheszterbe ugrott a bögőt a lady helyett kimenteni, de tártársai rögtön megfogták s a katonákra bízták, a hangszerek alá bőven folyó vízből azoknak kihuzását. Mit Rózsahelyi hadvezéri talentummal sürgetett.

* **Tűzvész a Pernyes-pusztán.** Nagy-Rábé község határában lévő s a nagyváradi l. szert. püspök tulajdonát képező Pernyes-pusztán vétkes gondatlanság folytán tűz ütött ki, mely a kath. iskolát egészen elpusztította. Egy cselédleány az ürszéket akarván kifüstölni, meggyújtott egy csomó szalmát s a hirtelen keletkezett szél folytán a deszkatehetőzet lángot kapott, a tűz átsapott a ház ereszére s pár perc alatt az egész épület lángokba volt borulva. Egészen véletlen szerencse volt, hogy a szél alább hagyott és így a tűz nem terjedt tovább az alig 50 lépésnyire lévő urasági épületekre. A tanyáról telefon útján kérték Nagy-Rábéról a tűzi fecskendőt, a mit idejekorán ki is szállítottak; a szomszéd uraság szintén küldött fecskendőt, de működésbe egyik sem jöhetett, mivel a bérlő közönyössége folytán (az épület biztosítva volt) daczára a közelben lévő három kutnak, nem volt víz, a vizes hordókba nem huzott senki vizet. Bleier és Schwartz bérlő urak nyugodtan hordatták a buzát az alig 70 lépésre lévő magtárba s ezalatt a bérlők közönyössége folytán az egész épület tövig leégett, holott az alépületeket mind meg lehetett volna menteni. Kíváncsiak vagyunk vajjon a biztosító társaság ki fogja-e fizetni a biztosított összeget? és vajjon az iskolából mi lesz s fog-e építtetni az új bérlő iskolát s fog-e tartani tanítót. A kár 2—3 ezer frt.

* **Egy dühöngő rémtettei.** Ma este 7 és 8 óra között az alsó körös-parton sétáló és az arra lakó közönséget egy Koteles Kálmán nevű, foglalkozásra nézve kőfaragó, ugyancsak megrémítette. Az eset a következő: Uj városról a nemzeti hidon több ember igyekezett Olasziba. Egy csomó katona, köztük egy sérült is és 3 rendőr. Akkor futott ott a dühöngő, aki futása közben egy utjába eső asszonyt megszurtt, egy katonát és egy embert, több népeket feltaszitva és folyton azt kiáltozva: aki a Körös parton elébe jön, azt menthetetlenül leszurja. Azonban rajta vesztett, mert 3 rendőr és 2 katona rávetette magát és a legnagyobb erőfeszítéssel összekötözte. Oly annyira dühöngött, hogy még a földet is rágta. A verekedéssel és birkózással megszokott dühöngőt a rendőrség kóterjébe kísérték, hol aztán ugyancsak elmélkedhetik egész esendben dühöngéseiről. A 3 megszurtt egyén közül az egyik súlyos sérülést szenvedett.

* **A nagyszalontai ev. ref. egyházmegye nyári közgyűlése** e hó 19-én Nagyszalontán világi aljegyzőségre ifj. Tisza Kálmánt választották. Balogh Ambrus sarkadi lelkész újból bejelentette, a főjegyzőségről való lemondását, a gyűlés határozatilag azt elfogadta.

* **Hosszunapkor.** Jainkef hosszunapkor összeveszik szomszédjával az Ajzikkal és elfojtott mérgében fogcsikorgatva így szól hozzá: »Ezen a szent napon nem akarok neked rosztat kívánni, de — holnap össön beléd a hetvenhétgő istennyila.«

* **Liberális taktika.** A f. hó 16-ára tervezett szent-eleki néppárti gyűlés nem volt megtartható, mert ugyanezre az időre a liberálisok is jelentettek be gyűlést, hogy a néppártiakat is megzavarhassák. Ez Polonyi Géza fejében támadt. Gratulálunk a liberalizmus legujabb taktikájához. Meddig tart ez a hajszá?

* **Megőrült a vizsgálati fogságban.** Zivál Róza, ki a nagyváradi ügyészségnél le volt tartóztatva, megőrült. Óriási botrányokat idézett elő a vizsgálati fogságban, míg végre aztán bevitték a biharmegyei közkórházba.

* **Párbaj.** Vasárnap folyt városunkban. ismét egy párbaj H. Á. és Z. S. urak között, melyben az utóbbi kezén könnyű sérülést szenvedett, míg az előbbi sértetlen maradt. A párbaj oka összeszólalkozás volt. Hát most már el van döntve a vitás ügy maga?

* **1000 frt a Sztáray gyilkosságának a fejére.** Alig hét héttel ezelőtt országszerte nagy szenzációt keltett az a vakmerő gyilkosság, a melylyel Sztáray gr. Sztáray Istvánt megölték. Tudvalevőleg az ablakon lőtték meg a grófot. A gyilkost nem bírták kézrekeríteni, sőt még nem is gyanítják, ki követhette el a gyilkosságot. A csendőrség szakadatlan kutatása, vizsgálata nem vezetett a legkisebbnyomra se. A m. kir. belügyminiszter most díjat tűzött ki a gyilkos kézrekerítése céljából. Gr. Sztáray István gyilkosságának felfedezője részére 1000 (ezer) frt jutalmat tűzött ki s ezen rendeletét közli a »Rendőri Közlöny« legutóbbi száma.

* **Vinczellérek esküje.** A nagyváradi hegyközség szabályzata értelmében, szokásban levő Szent István-napi esküt négyszáz vinczellér vasárnap tették le, Márkus János nagyváradi hegybíró kezébe. Az eskületek a kőfaragó utcai hegybírói hivatalnál ment véghez egész délig tartott.

* **Meghalt az égési sebek következtében.** A »Volf«-i erdői téglavetőben pár nap előtt, Fazekas Imre 17 éves fiú, a feldől petroleum lámpától meggyújtott. A biharmegyei közkórházba szállították, hol — mint értesülünk — vasárnap meghalt. Halála előtt kihallgatták s bevallotta, hogy egyedül saját gondatlanságának tulajdonítható a szerencsétlenség. Az orvosrendőri bonczolást tegnap ejtették meg.

* **Egy felpofozott vízvezeték.** Nogáll-utcában történt ez a fucsa eset. No, de meg is esik néha az ittas embereknek, hogy sok furcsaságot követ el. Ugyanis egy D... nevű tisztességes lábtü-művész volt a hőse ez esetben. Mivelhogy a járda neki igen keskeny volt, tehát az útjába esett a jámbor, senkit nem bántó, sőt a közönség meglepedésére kiszolgáló vízvezeték. Irgalmatlanul fel lett pofozva, a legnagyobb káromkodások közepette. Miért? Azért, mert szóltanul adja nagy bőségben a jó friss vizet. Szerencsére a vízvezetéknek nem történt baja.

* **Tűz.** Nagy rémület fogta el a vasárnap este színházlátogató közönséget, kik a nagy eső miatt a szinkór udvarán voltak. Ugyanis a nagy esőben az ég keleti oldalán nagy világgosság látszott, mely a vasúti állomás égését gyaníttatá. Hanem ez e feltevés alaptalannak bizonyult, mert a Diósi fatelep mellett lévő Pekánovics Imre téglagyáros mérnök tulajdonát képező s nagymennyiségű gazdasági eszközöket tartalmazó fabódé az előtte felhalmozott nagymennyiségű oltatlan méz az eső miatt forni kezdett s annyira melegíté a közvellen közelében lévő deszkázatot, hogy ez tüzet fogott és a nagy eső dacára porig égett.

* **Pórujárt tolvaj.** Tragikomikus eset történt a uapokban Munár temesmegyei községben. Egy odaváló vendéglőben medvétánczolató hált meg s a medve számára a disznóólban csináltak szállást, a hol még egy nappal előbb egy kövér disznó volt elhelyezve. Éjfél után a koersmát a disznóól felől jövő jajveszékélés verte föl. Az ől ajtaját feltörve találtak benne a medve karmaival átfogva tartott egy parasztot. Mikor veszedelmes helyzetéből kiszabadították, az ember bevallotta, hogy a vendéglős disznóját akarta ellopni s nem sejtve, hogy az őlnak milyen lakója van, hurkot vett a medvére, ki dühösen nekiment s úgy

átölelte, hogy minden esontja ropogott belé. A pórujárt tolvajnak két bordája tört össze s megesküdött, hogy sohasem kívánja többé felebarátja disznóját.

* **Elfogott zsebmetsző.** A nagykáta rendőrség által, tegnap értesítve lett a nagyváradi rendőrség, hogy Weinberger Adolf, hirhedt csalót és zsebmetszőt, a Debreczen és Budapest között közlekedő vasuton történt csalás és lopás miatt elfogták. Együttal kérdést intéznek, hogy mivel a letartóztatott Nagyváradon is nagyon gyakran megfordult, nem vitt e véghez itt is valami nevezetesebb büntényt.

* **Rendőri hírek. Meglopott sir.** A Bóné-kuti temetőben porladozó hős Rulikovszky Kázmér sirjára, egy-két kegyeletes honfi virágokat ültetett. Azonban onnét Tikasz Mihályné, Meszlényi Zsuzsána, tövestül kitépte. Körülbelül 11-től virág lett áldozat. A sirtolvajnak, a rendőrséggel gyűlt meg a baja. — **Szöllő lopás.** Makkay Vinceze polgári iskolai tanító kertjéből Schvarcz Lipótné szőlőlevelet kért Delevél szedés közben néhány szőlőfürtöt is lecsipelt s amiért az asszony ezért megszólította a nevezett csirkefogót, a szőlőt arczához vágta. A rendőrséghez kísértetett. — **Libalopás.** Rontón Veres Prekupertől 19 db. huzott libát elloptak. Tegnap a piacon megtalálták a libákat Reiz Mórincznénál, kit felelőségre vonván előadta, hogy ő a libákat egy oláh embertől vásárolta. — **Meglopota a szüleit.** Lévy Sándor 12 éves gyermek, szüleitől egyik czimborájával Boros Jánossal szüleitől hat forintot lopott. Mikor észrevették, már bevásárolt sok minden apróságot a pénzen, szülei a rendőrségnél tettek elkeseredettségtükben jelentést, a rossz gyermek ellen. — **Ellopott husvétí edények.** Uhlman József Sasutcai lakos padlásáról husvétí edényeket, negyven forint értékben ellopták Feil Ábrahám és Reizman József. A rendőrség elfogta a tetteseket. — **Meglopott baka káplár.** 33-ik gyalogezred egyik káplárjától, szeretője, a gyűrűjét ellopta. Az eset a rendőrséghez lett feljelentve. — **Akasztlófa virág.** Hodos Mihály, kisjenői lakos, magához fogadta Kerekes Sándor 12 éves csavargót, kit hazulról vásottsága miatt elkergettek. Az ipse azonban, hálából meglopota gazdáját, hat forint erejéig ezenkívül még több ruháneműt is elcsempészett. A nváradí rendőrség elfogta és hazatolonczoltatta a jó madarat, mivel gazdája nem kívánta megbüntetését.

* **Rövid hírek. A hódoló felvonulás megörökítése.** Laurenc Gyula budapesti lakos nagy körképben akarja megörökíteni a június hó 8-án a székes fővárosban végbement hódoló felvonulást. Ugy Nagyvárad város, mint Biharmegye törvényhatóságát az illető megkereste, hogy a kép költségeihez bizonyos összeggel járuljon hozzá. — **A nagyváradi vadásztársaság** alapszabályainak módosítását határozta el. A módosított alapszabályokat a miniszterhez való felküldés végett beterjesztették a polgármesteri hivatalhoz. — **Eltűnt gyermek.** Nagyszalontán Király Sándor tanyai ember 15 éves hülve fia már hetekkel ezelőtt eltávozott szülei házából s azóta nem tudják hol van. Országosan kórozzák a szegény fiut.

Áldozati kenyér.

Nem csekély gondot és aggodalmat okoz a lelkeskedő papságnak a sz. mise-áldozat bemutatásához szükséges tisztá és megfelelő materia (bor és liszt) beszerzése, melytől a sz. mise érvényessége függ. — Az áldozati kenyérről vonatkozólag az »Eucharistia Társulat« értesítőjében a következőket olvasom.

»Általános a panasz, hogy napjainkban a buzalisztet, melyből a sz. miséhez való ostyák készülnek, szintén hamisítják s így gyakran megeshetik, hogy az abból készült ostya alig materia apta pro conficiendo Sacramento.

Ezen a bajon segitendő felajánlotta készsége szolgáltatást a »Societas Verbi Divini« sz. Gábor kollegiuma, mely hajlandó ostyákat küldeni azon áldozópapoknak, kik ez irányban oda fordulnak.

A kollegium magyar buzát hozat és laikus testvérei által saját malmán bent, az intézetben megőrletti. Az ostya-sütést szintén a kollegium laikus testvérei végzik a legnagyobb szorgossággal. Az ostyák ára a következő: 100 drb. nagy ostya 50 kr.; 100 kis ostya 16 kr. Az

ostyák minden tekintetben megfelelnek az egyház szabványainak, melyeket pennafortis sz. Rajmund e versbe foglalt: »Candida, triticea, tenuis, non magna rotunda. Expers fermenti, non salsa sit hostia Christi.« Az ostyák mindig »recenter pistae,« mivel a sz. Gábor kollegiumban hetenkint 2-szer van ostyasütés.

Legjobb eljárás a megrendelésnél a következő: Megírni a főt. Superior urnak mennyi nagyot és mennyi kicsit küldjön és pedig minden hó 1-én és minden hó 15-én. A nagyobakból fél hónapra 1 pap részére elég 20; részint mert a monstrantiában kell renoválni a speciést, részint pedig azért, ha esetleg a praeparatio calicisnál a hostia földre esnék legyen helyette más, mert sz. Rajmund szerint, »spernitur hostia a terra levata,« vagy vendég is jöhet. — A kicsinyekből az áldozók átlagos száma szerint hozatunk. A levelezés latin v. német; a czim a következő: Hochw. Herr Johann Jansen, Rector des st. Gabriel-Kollegium's bei Mödling (Nieder Osterreich.)

Az ostyák elküldése külön e czélra készült skatulyákban történik. Az elküldés bérmentes. Az ostyákért és az évi postadíjért járó összeg az év végén küldendő a kollegium főtisztelendő Rektorához.

Az ostyasütés sok nehézséggel és bajjal jár. Ezen említett mód anyagi áldozatba nem kerül. kényelmes s a mi legfőbb lelki megnyugvást szerez. — Bátor vagyok tehát paptársaim szives figyelmét e közleményre felhívni.

Balázs Ferenc,
plébános.

A Darányiak.

Egy élezcslap a következőket írja: »Atyja Grüner János, a nevét a nagyváradi kancellária útján 1844-ben Darányira változtatta. Pesti orvos és »keresztelt zsidó volt.« — Gondolom a földművelésügyi miniszter atyjáról van szó; a hány mondat, annyi tévedés.

A miniszter atyja nem János, de Ignác volt; engem 1838—39-ben tanított az a, b, c rejtelmekre, ekkor Békésen volt rektor, mi abba az időben »canonica promotiis« állás volt, mi annyit tesz, hogy ilyen helyekre tehetséges szegény ifjakat alkalmaztak három évi tartamra, hogy azután külföldi akadémiát látogassanak, a gyűjtött pénzzel, a mondott időben atyám Békésen főszolgabíró volt s mint mondám, engem és testvéreimet mint rektor privátim tanított és ekkor Darányi volt család neve, azt tehát 1844-ben nem vehette föl.

Három évi rektorság után Darányi Pesten jogot végzett s ügyvédi oklevelet szerzett, tehát orvos nem volt; majd megnősült, neje Dabasi Halász leány volt, mi őt a pestvármegyei családokkal kötötte össze s ügyvédi gyakorlatát terjesztette, szorgalmas, becsületes munkájával szerény jólétre tett szert, Budán az őt pacsirta-utczában volt háza, hol őt többször föl is kerestem, a 70-es években halt meg.

Mi iratja ezt velem? kérdehetné valaki. A hála, mondám, hogy ő volt első tanítóm, ez is hálára kötelez, de még inkább az, mit alább elmondok.

Egyik testvérem, ki szintén Darányi tanítványa volt, Budavár ostrománál elesett, a 48-ik zászlóaljba volt hadnagy, egyik hadnagy-társa anyámnak beszélte, hogy temetésén ott volt, s sirkeresztjére az elhunyt nevét fölíratta, leírta a helyet, hol a sir van, anyám Darányinak írt, hogy keresse föl s ha megtalálja, állíttasson kőkeresztet, megtalálta s tudatta, hogy a kőkereszt áll; anyám megköszönte s kérdezte mibe került? a válasz ez volt, levele most is megvan: »Nekem igen sokba, keserves könynyeimbe került, hogy egykori kedves tanítványomnak én kellett, hogy emléket állíttassak.« Ez a sir engem az elhunyt emléke iránt örök hálára kötelez s ez adott tollat kezembe.

Elmondom — ha érdekel valakit, mi lett a sirkereszttel, midőn az 50-es évek végén és a 60-as elején, az ifjuság Pesten tüntetéseket rendezett, a honvéd sirokat megkoszorozta, a rendőrfőnök Prottmann, a sirokat feldulatta, az emlékeket széthányatta, ez a sors érte testvérem sirját is, úgy hogy midőn azt anyám a 60-as évek derekán kereste, már nyomára sem akadt. *

Orkán Nagyváradon.

— Árvíz az utcán. —

Az időjárás a nyáron éppenséggel nem volt a legkedvezőbb. Egyszer, rövid ideig óriási forróság volt, majd lehűt a levegő s borongós eső tartott addig, a mikor már nem használt a növényzetnek. Nyár közepén óriási vihar és jégverés okozott kiszámíthatlan károkat.

Tegnapelőtt, vasárnap este 10 óra tájban ismét nagy vihar, óriási esővel vonult végig a városon.

Mintegy fél órával előbb iszonyu orkán tört ki s a fákat összetördelte, a még megmaradt gyümölcsöt leverte a fákról. Utánna felhőszakadáshoz hasonló eső ömlött alá s a víz pataként elöntötte az utcákat. A legtöbb helyen a gyorsan leömlő víz szeméttel betömte a lezárt csatorna rostélyokat s az meggyülemlett az utcán.

Különösen a Bazárszorosnál a Magyar Király kávéház előtt az egész uttestet elborította a szennyes ár. A színházból kijövő közönségnek a majdnem térdig érő vizen kellett keresztül gázolni. Természetesen nem volt hiány a humoros jelenetekben sem.

A nagy esőzés következtében Hidegsertuza elején, a Popper-ház mellett a Párizspatak partfala beleomlott a patak medrébe. A deszka, a mely a partfalat tartotta, elrohadt s a megázott föld sulya alatt bedőlt. A veszélyes helyen már is több szerencsétlenség történt. Helyén való lenne mielőbb kijavítani a beomlott partot, míg nagyobb szerencsétlenséget nem okoz.

A vihar és nagy esőzés a szőlőhegyen is igen sok kárt okozott. A rohanó ár lehordta a magasabb helyekről a földet s eltemette az alantabb fekvő helyek növényzetét.

A megyében is, a hol a nagy vihar elhúzódott, mindenütt sok kárt szenvedtek a gazdák.

Nagyvárad város közügyei.

A temető ügy rendezése.

A városi mérnöki hivatal megkezdette a köztemetők rendezésének kérdését megoldás útjára terelni. A Rulikovszky temető lesz a szerint újváros új központi temetője, egyenes utakkal, közepén halottasházzal. Egy főút osztja ketté a széles kiterjedésű temetőt, mely előtt a kocsi részére feljáró lesz. Az egész terület parkiroztatik, az árkok betömetnek s az egyenetlenségek kitöltetnek. A temető több hold földdel kibővítették s méltóan rendeztetik.

Tűzoltó különítmény V-Velenczén.

Már évtizedek óta érezzük a szükségét a tűzoltó intézmény szétosztásának Nagyváradon, vagyis két tűzoltó különítmény felállítása már régi óhaj. Különösen szükséges egy ily tűzoltó különítmény felállítása Várad-Velenczén, a mely városrész a gyártelep miatt inkább ki van téve a tűzveszélynek. A különítmény a városrészben már nem sokára fel lesz állítva. A városi tűzoltók számának szaporítását már a miniszter is jóváhagyta. A különítmény Kolozsvári-utcán, a városházánál lesz elhelyezve. Az építkezések már elkészültek. A tűzoltó lakásokon kívül a felszerelésnek alkalmas helyet emeltek.

Felvilágosításul.

„A helybeli szent ujságnak“ czim alatt a Nagyvárad augusztus 23-iki száma négy hasábra terjedő fürmedvényt közöl lapunk szerkesztője ellen bizonyos Veridicus-tól, akiről azt híresztelik a városban, hogy az senki más, mint Rácz Mihály, városi főjegyző, aki hivatalos állása mellett ama lapnak, valamint a »Hétfői Értesítő«-nek is rendes dolgozó társa. Ugy látszik, a főjegyző urnak nincs sok dolga, hogy ráér rendes riport szolgáltatást teljesíteni a lapoknak. Nekünk pedig sokkal komolyabb kötelességeink vannak, semhogy szánalmas kifakadásait czáfolatra érdemesítsük, annál kevésbbé, mivel Ragány János főszámvevő ur hozzánk intézett s lapunk augusztus 23-iki számában közölt levelének adatai teljeséggel fölöslegessé

teszik a polemiát — Veridicus-szal, illetőleg Maledicus-szal. A dolog érdemére nézve pedig itt idézzük a Nagyvárad augusztus 14-iki számából a regále-kötvények eladására vonatkozó közgyűlési tudósítást:

»A tanács előterjesztésével szemben, hogy az épülő tüzerkaszárnya építési költségeit a regale-kötvények eladásából fedezzék, megbízták Sal Ferencz polgármestert, hogy egyes bankokkal a kölcsön ügyében tárgyalásokat folytasson. Dr. Radó Ignác azon véleményben van, hogy sehol sem oly terhesek a pénzügyi viszonyok, mint Magyarországon és felveti azt az eszmét, hogy a város adósságainak konvertálásával valamelyik külföldi intézettől vehetne fel nagyobb kölcsönt, miáltal jelentékeny megtakarításokat eszközölhetne.«

Hasonlót jelentettek a többi lapok is egyértelműleg ugyanerről az aug. 13-diki közgyűlésekről. Már most, ha a közgyűlés elutasította a regale-kötvények eladását s megbízást adott a kölcsön kötésére, akkor csak ez utóbbi lehet helyén. Ha pedig eladják a kötvényeket — minek akkor a megbízás kölcsön-kötésre és minek utaztattak annyi tanácsost nagy költséggel kölcsönök kötésére ezéjából?!

TANÜGY.

A nvárad-ujvárosi közs. elemi leányiskolában a beiratások szept. 17. napján d. e. 8—11-ig és d. u. 3—5-óráig az iskola ör-utcai helyiségében eszközöltetnek. Az évi tandij 8 korona 80 fillér. A beiratáshoz szükséges okmányok: a születési-, oltási- és iskolai bizonyítvány. A kik tandijmentességre vagy bárminemű segélyre igényt tartanak, szegénységi bizonyítványt kötelesek bemutatni.

A szept. 8-ig be nem iratkozó növendékek semminemű segélyben nem részesülnek.

A rendes tanítás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Az újvárosi ismétlő leányiskolában szintén a jelzett időben iratnak be a növendékek. Fizetendő díj 30 fillér. A tanítás csütörtökön és szombaton d. u. 2—4-ig tartatik. Fölvívatnak a t. szülők, hogy 15 évet be nem töltött leányaikat az ismétlő iskolába kellő időben beirassák és rendszeren járassák, nehogy zaklatásoknak és pénzbüntetésnek legyenek kitéve.

A rendes tanítás szeptember 10-én veszi kezdetét.

A helybeli közs. polgári fiúiskolában az 1896/97. tanévi beiratások f. évi szeptember 3—8-ig, délelőtt 8—11-ig, délután 3—5-ig eszközöltetnek a polgári iskola igazgatói irodában (Nagypiacz-tér).

A beiratások 3 első napja alatt csak helybeli illetőségű tanulók vétetnek fel, a 4-ik és 5-ik napon a helybeliek mellett vidékiek is. A beiratási idő leteltével — a törvényes létszámig — csak külön írásbeli folyamodvány mellett történhet felvétel.

A beiratáskor minden tanuló születési-, iskolai- és himnóizási bizonyítványt köteles felmutatni.

Tandij 8 frt. könyvtár és nyugdíj járulék 65 kr. Szegénységi bizonyítvány mellett az életök 12-ik évét még be nem töltött tanulók tandijmentességet nyernek, a 12-ik évet már betöltött tanulók szegénységi bizonyítvány mellett a tandij alól részben vagy egészben csak tanulások eredményéhez képest menthetők fel.

A felvételi-, javító- és pótló vizsgálatok szeptember 1-ső és 2-án délelőtt, a magán vizsgálatok szeptember 7-ik és 8-án délelőtt 8-tól, délután 3-tól tartatnak.

A rendes tanítás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Bővebb értesítést az intézet hirdető tábláján és az igazgatóságnál nyerhetni.

SZÍNHÁZ.

A becsület.

— Augusztus 24. —

Da u d e t Alfonz jellemezte egyszer találóan a becsületet: »A becsület városrészenként különböző. Ami a Faubourg de Saint-Germain-

ben becsület, az a Porte Saint-Martinban nem az.« Nos, Trast gróf (E. Kovács Gyula) ezt világítja meg történeteivel, saját életrajzával, hogy: a becsület a szemérem, az igazságosság, az erkölcsösség vegyülete, melyhez az ember következetesen ragaszkodik. — S ime, Sudermann darabja igazat ad e felfogásnak, de előbb ezer poklon keresztül viszi a nézőt.

A darab szellemét E. Kovács Gyula (Trast gróf) játéka hiven tükrözte vissza. Felfogás, előadás összhangban volt nála, distingvált, erőteljes, tulzástól ment játéka a megszabott nívó felett állott magasan. Méltatni őt s alakítását szük volna a hely, csak látni kellett s élvezni.

Szentgyörgyi (Heinecke) azon színészek közül való, akik nem a gáziért játszanak, hanem ambízióból úgy, amint vérik s szívük diktálja. Ez a faj azonban már kiveszőfélben van.

Sáros czipővel láttak-e már szalonba belépni s keresztülgázolni falusiakat, kiknek, nem tudjuk, öntudatlan bátorsága nagyobb, vagy vakmerősége? Nos, mi láttuk tegnap Turcányi Olgát (Alma) kivel új kísérletet tetek. Egy színmű, még pedig a legerősebb tehetségek számára való színmű keretébe próbált beilleszkedni. Talán inkább mégis egész könnyű operett hátterébe való volna, mert azt a lelkiállapotot, mely egy romlott leányban lakozik, még sejtetni se tudta. S aztán B é r e s Mária, aki Augusztá szerepét vette át Bajnóczy Valériától, a ki egy páholyból hallgatta végig a vergődést. Hát így megy a színháznál a szerepváltozás, kérjük. Talán a közönség több figyelmet érdemelne. Valjon Bajnóczy k. a. nem volt most sem disponálva? Vagy volt-e valaha egyáltalán?

K l e n o v i t s György (Róbert) teljesen el ejtette hálás szerepét. Mozdulatai fegyelmeztelenek, hangja az erősebb indulatok kifejezésére nem elég erős s nem alkalmas. Ez a szerep tanulmányt igényel s nem egyszerű ledarálást, fokozatos fejlődést kell feltüntetni s nem hirtelen kitérőket. Elvesztette a szerepet, de kinek adhatnánk oda?

C s e r n y Berta szerepét (Leonora) fennakadás nélkül, igyekezettel játszotta meg. De ez nem az ő szerepköre, csak kísérletezés, melynek véget kell vetni. Vagy talán ez lesz az a változatosság, melyet Megyéri a szezon elején ígért, de nem váltott be mindaddig? Közönség alig volt. sz. d.

Hirek a szinkörből. Ma Rip van Winkle — regényes operette kerül színre, a czinszerepet K a s s a y Károly énekl, kinek e szerephez bő alkalma nyílik szép hangját teljes mértékben érvényesíteni. A többi szereplő a régi marad.

D o k t o r b á c s i czimű pompás kacagató vígjátékot adják szerdán. A főbb szerepeket C s e r n y B e r t a, L a c z k ó A r a n k a, S z e n t g y ö r g y i, V e n d r e i és R ó z s a h e g y i játszik.

K ü r y Klára vendégföllépteire a sorrendet ekként állapították meg: Augusztus 27-én csütörtökön első föllépteül L i l i, melylyel a népszínházban csodás sikert ért el; második föllépte a S z e g é n y J o n a t h á n Molly szerepében lesz s harmadik vendégföllépteül a G y e r e k a s s z o n y czinszerepét választotta a művésznő, mely szerepet tudvaleg neki irta a szerző.

A K ü r y Klára előadásokra előjegyzett jegyek ma déli 1 óráig kiváltandók a színházi pénztárnál. A ma délig el nem vitt előjegyztetett jegyek eladhatóknak tekintetnek. Jegyek mind három előadásra mától kezdve a szokott órákban előre válthatók a színházi pénztárnál.

MULATSÁG.

Hangverseny a Félix-fürdőben.

Sohasem volt igazabb az a banális kifejezés, hogy válogatott közönség hallgatta végig a Félixfürdőben vasárnap este lefolyt hangversenyt, s kifogyhatatlan tetszés nyilatkozatokkal árasztotta el T o m m B é l á t, kinek hegedűjátéka technikája sok reményre jogosít. Érzés és

mélység van bravúros játékában, mely kitűnő iskolára vall. Egyes számokat megismételtették.

A mon Margit k. a. szokott kedvességével s finom pointirozással énekelt két bájos dalt, s régi jó hírnevére, — mint hangversenyművész, — méltónak bizonyult. Hangja a gyorsan váltakozó érzelmek kifejezésére rendkívül alkalmas, hajlékony s behízeigő. A »dal a regementről« pedig frenetikus tetszést keltett, mert tiszta hangsúlyozása s kiejtése a kis élénk dal sok szépségét tüntette fel, diskrét előadása pedig az erősebb dolgok élet elvette. Ez már művészet volt, a mit a mosolygó arcú művész bájos hangjával s élénkségével produkált népdalai, melyeket a szerző Beleznay Antal kísért zongorán izléssel, — szívhezszólók voltak, s érzésteljesek. Sok tapsot s egy remek csokrot kapott érte művészársával együtt s számtalanszor hívták ki őket a közönség elé.

Kürthy Sándor ur zongorajátéka kiváló ügyességről tett tanúságot.

Előadás után az előkelő nagy közönség tánczra perdült s K a z a i Kálmán dr. ügyes rendezése mellett az utolsó vonatig szakadatlan jókedv hangzott kúrszalon pompás akusztikájú falai között.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irtá: **Kincs István.**

És ezt Gyirótné tette volna? Nem, azt nem akarta, nem tudta hinni. A nemes szív nemesak egy dologban nemes, az sehol se tagadja meg magát. S lám Bogáth mégse mert arra a kérdésre felelni. Szívébe akaratlan lopózott bizonyos ellenszenv valami megmagyarázhatlan érzés a csábos asszony ellen. Érezte, ő Gyirótnét még gyűlölni is tudná.

Elvégre megtörtént, hanem azért mégsem értette Emiliát. E nő megveti őt, azt tudta a tegnapi jelenet óta; de hátha megveti, akkor miért ment hozzá? miért teszi még inkább boldogtalanná önmagát? Miért játszotta a színész szerepét két héten keresztül? Miért csalt mosolyt ajkaira, mikor lelke keserű könyeket sirt álarcz alatt?

Ki felel ezekre a kérdésekre? László nem tudott.

Es végül most mitevő legyen? Együvé fűzte őket esküjük s ők távolabb állanak most egymástól, mint valaha. A szív boldogságot keres, mikor az oltárhoz lép s ők egymásnak nem adhatnak egyebet, kinzó keserűségnél. Férfi és feleség ők — s mégis idegenek.

Ez az ember sírni tudott volna, ha nincs olyan szíve, mely előbb megragad, hogysem könnyet küldene a szembe. Ő nem tanul meg sírni sohasem. Pedig volna oka könnyet ontania. Megteszi az ég is, mikor elborul s az ő lelke is elborult: nehéz, vészterhes fellegek ültek rajta.

Szétszakítva ezt a köteléket? De mit szól hozzá a két öreg szülő? Ő keserítse meg a jó lelkek öreg napjait? nem, azt nem teszi. S ha mégis megtenné, a világgal is kell számolnia. Előre látja már a gunyos mosolyt ajakán, talán a guny mellett részvéttel is adózik majd, de a világ részvéte csinált virág: sem illata, se bájja; még oly szép legyen, hozzányulunk, szakítani akarunk belőle s nem enged az s lelkünknek fáj a csalatkozás.

De hát miért szakítsa szét épen ő? Emiliának ugyanannyi joga és annyi oka reá. S e nő nem teszi. E nő szenvedni akar. Fenéig akarja üríteni a poharat, melyet magát töltött. S ő talán gyengébb volna mint Emília?

Soha.

S a mellett nem derülhetne számukra egy szebb jövő? Örökre idegeneknek kell tán lenniük, kiket egy szép mult oly közel hozott egymáshoz? Szívök még most is ugyanaz. Egymásért dobogtak csak nem rég s a szív, mely

igazán szeret, az soha nem feled. S épen ők feledtek volna mindent? Borús égen is fakad sugár, sivar sziklából is tör elő forrás, tarolt mezőn is kel virág... A természet rendje ez s csak épen ők tennének kivételt e szabály alól?

Pedig oly ifjak ők, még úgy tudnának örülni... Szeretni...

László borongó kedélyvel lépett az ablakhoz. Odatámaszkodott s elmerengve nézett ki rajta a szabadba. Alant a tarolt kert kékkavics borította útjain mintha járna valaki: léptek nesze hanzott föl. László nyilalást érzett szíve táján, megismerte: Emilia volt. Ott járt föl alá magányosan. Szellő kuszálta haját, ökönyál körülfonta ruháját, nem vette észre. Az ő tekintete a messzeségbe kalandozott s szomorú volt, nagyon szomorú.

Most az öreg Bogáth közeledik feléje. Pillanat alatt eltűnik ábrándos merengése, az arcz fájó vonásai kiderülnek, ajkaira vidor mosoly ül. — Nos boldog vagy-e leányom új otthonodban? kérdé jőszíven ipa.

— Boldog atyám, nagyon boldog — volt a válasz derült mosolylyal kísérve.

László keble összeszorult. Bámulta ezt az asszonyt. Szegény! mily korán kelt színészsze lennie.

Ő kezd'e már ezt a szerepet az ebédlőben, de hogy végezni, melyikök végezi majd előbb, azt csak a jó Isten tudja.

(Folyt. köv.)

TA VIRATOK.

A király Ischlben.

Bécs, augusztus 24. (Saját tudósítónk táv.) Király ő Felsege ma 4 óra 30 perczkor Ischlből külön vonaton ide érkezett.

Orléans-i Fülöp osztrák-magyar tisztt.

Bécs, augusztus 24. (Saját tudósítónk táv.) Hire jár, hogy király ő Felsege Mária Dorottya vőlegényét, Orleans-i Fülöp herceget az osztrák-magyar közös hadseregben magasabb tiszti ranggal ki fogja nevezni.

Perczel contra Zelenyák.

Budapest, aug. 24. (Saját tudósítónk táv.) Politikai körökben hírlík, hogy a kormány Lőcsén Zelenyák néppárti képviselővel szemben Perczel Dezső belügyminisztert fogja fölléptetni. — Más hír szerint, Perczel Dezső közelebb visszalép és magas birói állásra fog kineveztetni.

Ugron a kvótáról.

Budapest, aug. 24. (Saj. tud. táv.) Ugron Gábor vasárnap Kaloecán beszédet tartott az Ausztriával való kiegyezés ellen, melyben helyteleníti Horánszky Nándor kvóta javaslatát; ebből — ugymond — láthatja a nemzet, hogy a közügyek lejtője hova sodorja még a hazafiakat is, a beolvadásba.

Összeesküvés Spanyolországban.

Barcelona, aug. 24. (Saj. tud. táv.) Tegnap itt több nyomda-tulajdonost letartóztattak, kik forradalmi kiáltványokat nyomtattak. Az elfogottakat katonai törvényszék elé fogják állítani.

Rejtélyes halál.

Igló, aug. 24. (Saj. tud. táv.) Acház Aladár lőcsei honvédfőhadnagyot egyik itteni szállóban reggel halva találták, kezében ki nem lövött revolverrel, testén semmi sérülést sem voltak képesek megállapítani. Azt hiszik, hogy mérgezés esete forog fönn.

Kubai lázadás.

Madrid, aug. 24. (Saj. tud. táv.) Kuba szigetéről érkezett jelentések szerint a spanyol csapatok ismét megverték a felkelőket, akik 30 embert veszítettek.

A török pénzügyek.

Konstantinápoly, aug. 24. (Saját. tud. táv.) A török kincstár nem képes az államkölesön után közelebb esedékes kamatokat megfizetni, ha időközben újabb kölesönt nem képes kötni. Hír szerint egy angol bank-csoport a brit kormány buzdítására ajánlatot tett a portának 6 millió piaszter előlegezésére, míg sikerül a pénzügyi helyzeten gyökeresen (?) segíteni.

Az olaszok visszavonulása.

Róma, aug. 24. (Saj. tud. táv.) Afrikából jött tudósítások szerint az abessziniai csapatok mind közelebb jönnek az olasz gyarmat főhelyéhez, Masszauah-hoz; ezek elől az olasz csapatok lassan, de következetesen visszavonulnak.

Kréta kérdés.

Athén, aug. 24. (Saj. tud. táv.) A kréta keresztények ma válaszoltak a konzulok amaz ajánlatára, hogy a hatalmak nagykövetei Konstantinápolyban közbenjárnak majd érdekükben, ha a háboruskodástól elállanak. A krétaiak válaszképpen azt kérdezték, vajjon a hatalmak jót állanak-e, hogy a kréta ügy közmegelegedésre rendeztetni fog. A konzulok biztatására a krétaiak képviselői kijelentették, hogy a kérdés ily megoldását magukra nézve a legelőnyösebbnek hiszik.

KÖZGAZDASÁG.

Marha- és sertés-bevitel Bécsbe. Nagyvárad város kapitányi hivatala a földmivélsügyi m. kir. minister 48164—896. számú körrendelete folytán közhírré teszi, hogy a »Productiv-Gesellschaft der Wiener Fleischselcher« című szövetkezet a bécsi középponti állatvásár tőzsomszédságában fekvő vágóhidjára, valamint Ziegler József és Karlik Alajos bécsi hentesek saját vágóhidjaira az ausztriai szabad sertés-forgalomból kitiltott magyarországi és horvát-szlavonországi törvényhatóságok területéről úgy járványmentes, valamint fertőzött községekből, de ily községekben levő járványmentes udvarokból, azonnali levágásra szánt sertéseket minden külön engedély kikérése nélkül vasuton szállíthatnak.

A sertések forgalma a városokban. Egy felmerült eset alkalmából a földmivélsügyi miniszter körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz s így Biharmegyéhez és Nagyvárad városához is, a melyben kijelenti, hogy városokban egészséges sertések egyik helyről a másikra, legeltetés vagy tulajdonváltás folytán, áthelyezhetők, szóval a város területén a sertésforgalom nincs korlátozva, csupán arra kell ügyelni, hogy a betegség az áthelyezéssel el ne huzzottassék. Az elhullott beteg sertések részei hatósági felügyelet mellett ipari czélokra feldolgozhatók.

Terménytőzsde.

Budapest, auguszt. 24

B u z a tavaszra, bácskai	6.49
» tavaszra, északi	6.51
» szeptember-októberre, bácskai	6.87
» szept.-okt.-re északi	6.89
R o z s tavaszra bácskai	5.87
R o z s tavaszra, északi	5.89
T e n g e r i, junius-juliusra, bácskai	3.72
» jun.-jul.-ra, északi	3.73
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.40
» aug.-szept.re, északi	10.50

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. augusztus 25-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

RIP VAN VINKLE.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán 1896. augusztus hó 26-án,

A DOKTOR BÁCSI.

Vigjáték 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

—❦— **EGYHÁZI NYOMTATVANYOK.** —❦—

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemü közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeltünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemü

↳ **IRODASZEREK** ↳

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, kockás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bálimeglívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségü

alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

I r o n t.

Itatóspapírt és porzót.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemü közönség figyelmét kitünően fölszerelt

K Ö N Y V N Y O M D Á N K R A,

ahol mindennemü nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olcsón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 irt 50 krig.